

LANDEFAKTA YEMEN

GEOGRAFI

Hovedstad	Sana'a
Areal	528.000 km ² (Danmark 43.000)
Indbyggertal	24,3 mio. (EIU 2011 estimat)
Befolkningstilvækst pr. år	2,8 % (EIU 2011 estimat)
Befolkning	Arabere
Sprog	Arabisk
Religion	Ca. 42 % shiitiske zaydi muslimer Ca. 55 % sunni muslimer

ØKONOMI

BNI pr. capita	USD 2.655 (EIU 2011)
Vækst i BNP	- 7,8 % (EIU 2011)
Valuta	100 Yemeni Riyal = ca. DKK 2,70 (maj 2012)

REGERING

Præsident	Abdelh-Rabbuh Mansour Hadi
Regeringsleder/Premierminister	Mohammed Salem Basindwa
Udenrigsminister	Dr. Abu Baker Abdullah al-Qirbi
Indenrigsminister	Abdul-Qader Qahtan
Forsvarsminister	Muhammad Nasir Ahmad Ali
Minister for olie- og mineralressourcer	Hislam Sharaf
Justitsminister	Murshed Ali al-Arashani

Historisk baggrund

Republikken Yemen blev dannet i 1990 ved en sammenlægning af Nord- og Sydyemen. Landet ledes af en præsident og et folkevalgt parlament. Der opstod en kortvarig borgerkrig i 1994, der bl.a. var foranlediget af det sydyemenitisk baserede socialistpartis utilfredshed med, at Sydyemen blev marginaliseret i det forenede Yemen. Hovedparten af kampene foregik i Sydyemen, og de nordlige styrker, underlagt præsident Saleh, sejrede. Kløften mellem det sydlige og nordlige Yemen gør sig fortsat gældende. I 2007 blev bevægelsen *Southern Movement* (al-Hirak). Bevægelsen advokerer bl.a. for en løsrivelse. Centralregeringen har forsøgt at opretholde en konstant og massiv sikkerhedsmæssig tilstedeværelse i det sydlige Yemen bl.a. pga. *Southern Movements* løsrivelsestanker. Derudover har al-Qaeda på Den Arabiske Halvø (AQAP) samt andre militante gruppers stadig stigende tilstedeværelse og aktiviteter især i det sydlige Yemen, ydermere nødvendiggjort sikkerhedsstyrkernes tilstedeværelse.

Den indenrigspolitiske situation, herunder menneskerettighedssituationen

Efter at have overtaget præsidentembedet for det genforenede Yemen i 1990, konsoliderede daværende præsident Saleh sin magt. Et planlagt parlamentsvalg i april 2001 blev aflyst og i stedet blev der afholdt folkeafstemning om en række forfatningsændringer. Forlængelse af præsidentperioden fra fem til syv år, forlængelse af parlamentsperioden fra fire til seks år samt udvidelse af det rådgivende andetkammer (Shoura Council) fra 51 til 111 medlemmer var blandt ændringerne, som blev vedtaget med et stort flertal.

Parlamentsvalg blev afholdt i 2003, og Salehs regeringsparti *General People's Congress* (GPC) vandt 238 af parlamentets 301 pladser. Partiet *Islah* fik 46 pladser. I 2005 gik en række oppositionspartier (bl.a. Islah og YSP) sammen og dannede koalitionen *Joint Meeting Parties* (JMP). Ved præsidentvalget i september 2006 opstillede JMP en modkandidat til Saleh. Saleh fik 77 procent af stemmerne ved valget, som af valgobservatører blev betegnet som "en positiv udvikling for Yemens demokrati". Det planlagte parlamentsvalg i 2009 blev udskudt flere gange.

Der har i 2011 været omfattende demonstrationer over store dele af Yemen. Som en del af Det Arabiske Forår har tusinder af demonstranter i flere måneder været på gaderne og krævet både reformer og den foregående præsident Salehs afsked. GCC-landene og en række andre internationale aktørers længerevarende mæglingsbestrebelse førte den 23. november 2011 til undertegnelsen af det såkaldte GCC-initiativ i Riyadh. GCC-initiativet sigtede på at sikre en fredelig magtoverdragelse i Yemen for dermed at imødekomme

demonstranternes og oppositionsgruppernes krav om tidligere præsident Salehs afgang. Iflg. Initiativet skulle Saleh overgive magten til sin vicepræsident, og Yemen skulle igennem en transitionsperiode bestående af to faser. Hovedelementet i den første fase var afholdelsen af et præsidentvalg. Valget blev gennemført den 21. februar 2012. Den tidligere vicepræsident Hadi blev opstillet af oppositionen og regeringen i fællesskab, som den eneste kandidat, og blev valgt til præsident. Med en relativ høj valgdeltagelse på omtrent 60 % blev gennemførelsen af præsidentvalget og valget af Hadi set som en positiv udvikling, der ville udgøre begyndelsen på et nyt kapitel for Yemen. Med afholdelsen af præsidentvalget gik Yemen ind i fase 2 af transitionsprocessen, der skal vare i 2 år. Under anden fase skal der bl.a. gennemføres en National Dialog Konference, med deltagelse af repræsentanter fra Yemens mange forskellige fraktioner og grupper. Derudover skal der bl.a. gennemføres en omstrukturering af militæret og nås til politisk enighed om en ny forfatning. Det er iflg. GCC-initiativet hensigten, at der i Yemen ved udgangen af den igangværende transitionsproces skal gennemføres frie parlaments- og præsidentvalg.

Yemenitisk politik er domineret af person-, stamme- og partiloyalitet. Generelt er Centralstyret svagt, og stammesheiker har stor magt, særligt uden for byerne. Denne meget særegne sociale struktur i Yemen, hvor stammerne har en væsentlig indirekte politisk indflydelse, er en vigtig faktor, der skal tages med i betragtning, når landets politiske landskab skal forstås.

I 2008 oplevede Yemen en intensivering af kamphandlinger mellem de shiitiske Houthi-oprørere og militæret i de nordlige provinser. Kampene, der i begyndelsen var af mindre skala, voksede og blev mere uberegnelige. Da kampene bevægede sig ind på Saudi Arabiens territorium, intervererede Saudi Arabien i konflikten. Kort tid efter blev der etableret en våbenhvile. I det tidligere Sydyemen har der siden efteråret 2007 været adskillige demonstrationer, hvor pensioneret militær- og politipersonale, arbejdsløse unge og repræsentanter fra JMP har protesteret i mod de dårlige socioøkonomiske muligheder i syd. Regeringen har reageret ved at indsætte militæret, hvilket har ført til øget utilfredshed blandt sydyemenitterne.

Yemen har – med støtte fra USA – været aktiv i kampen mod terror. Yemenitiske al-Qaeda celler og sympatisører har siden 2008 vist, at de både har vilje og evne til at ramme både det yemenitiske regime og udenlandske interesser i landet. Derudover har al-Qaeda gradvist - og i takt med Saudi Arabiens succesfulde bekæmpelse af organisationen – etableret sig i Yemen under navnet al-Qaeda på Den Arabiske Halvø (AQAP). Den politisk usikre og ustabile situation i Yemen, der bl.a. har været forværret af optøjerne i 2011, synes at have øget manøvrer mulighederne for militante grupper som AQAP, især i det sydlige Yemen.

Det internationale samfunds anerkendelse af et akut behov for mobilisering af en indsats over for Yemen blev bl.a. manifesteret med nedsættelse af Friends of Yemen gruppen i januar 2010. Gruppen blev nedsat på britisk initiativ og sigtede bl.a. på en øget involvering af en række vigtige aktører, herunder Yemens naboer på Den Arabiske Halvø. Efter et stille år for Friends of Yemen gruppen i 2011, forsøges der at blive skabt nyt momentum for Vennegruppen i 2012 – et tidspunkt, hvor forløbet af den igangværende transitionsproces bliver afgørende for Yemens fremtid. På Vennegruppens møde i Riyadh den 23. maj 2012 var der blandt deltagerkredsen bred opbakning til den igangværende politiske transitionsproces i Yemen. Saudi Arabien udmeldte på mødet, at man ville yde USD 3,25 mia. i støtte til Yemen.

Menneskerettighedssituationen i Yemen er ringe, bl.a. fordi retssystemet og retssikkerheden er dårlig. Separatister forfølges, og vilkårlige fængslinger finder sted. Dødsstraf kan ifølge lovgivningen anvendes, og Yemen er særligt blevet kritiseret for at have givet dødsstraf til mindreårige (selvom disse straffe tilsyneladende ikke eksekveres). Ligeledes oplever kvinder i Yemen diskrimination, og mange tilfælde af omskæring af unge piger finder sted. Disse krænkelse af menneskerettighederne blev bl.a. fremført i 2009 i FN's menneskerettighedsråd i Genève. Amnesty International og andre menneskerettighedsorganisationer rapporterer ligeledes om mange overtrædelser af menneskerettigheder i Yemen.

Der er en vis pressefrihed i Yemen med en relativt livlig presse og en række private aviser og magasiner. Det yemenitiske informationsministerium udøver dog kontrol over medierne i landet, hvor bl.a. journalister kan blive udsat for chikane. Hvorvidt rammerne for pressefriheden vil blive udvidet under og efter den igangværende transitionsproces er naturligvis vanskelig at forudsige.

Den økonomiske situation, herunder samhandel med Danmark:

Yemen er et ekstremt fattigt land på niveau med de allerfattigste udviklingslande. Ifølge nye oplysninger lever over 54,4 % af landets befolkning på over 23 mio. under fattigdomsgrænsen på USD 2 pr. dag ligesom en stor del af befolkningen er underernærede. Iflg. fra FN (OCHA og WFP) er den humanitære situation i Yemen kritisk, og der er behov for akut hjælp. Det akutte finansielle behov i 2012 anses at være på ca. USD 460 mio. Der er behov for donorstøtte, da størstedelen af behovet fortsat ikke er indhentet. Udover en stigende fødevarer usikkerhed i Yemens befolkning udgør fejler næring, manglende adgang til vandressourcer samt sundhedsfaciliteter akutte problemer.

Omtrent halvdelen af Yemens befolkning er analfabeter, herunder hovedsagelig kvinder. Arbejdsløsheden er høj, ikke mindst blandt de unge (iflg. officielle kilder 44% blandt de 24-49 årige). Med en befolkningsvækstrate på over 3 % om året forventes Yemens befolkning om godt 20 år at være fordoblet.

Yemen har haft svært ved at gennemføre de økonomiske og politiske reformer krævet af IMF og Verdensbanken i 1995 til gengæld for lånemuligheder. Multi- og bilaterale donorer har dog udvist velvilje over for Yemen. Selvom de høje oliepriser var med til at lette den anstrengte økonomi, er den økonomiske situation i landet blevet forværret markant efter optøjerne, der begyndte i begyndelsen af 2011. Den relativt beskedne olieproduktion har været afbrudt og landet har mistet sin vigtige olie-indtægt. Sammenlagt med prisstigningerne og det begrænsede udbud er den interne mangel på brændsel blevet forværret.

Yemen lider også under de internationale prisstigninger på fødevarer, hvilket bidrager til sociale uroligheder og tvinger regeringen til at subsidiere basale varer. Det er en gængs opfattelse, at korrupsion udgør endda et meget udbredt problem især inden for den offentlige sektor. Et problem, der kan vanskeliggøre internationale aktørers donor- og udviklingsarbejde.

Værdien af dansk eksport til Yemen var i 2010 på DKK 232 mio., hvor eksporten i 2011 beløb sig til DKK 246 mio. Eksporten består hovedsageligt af næringsmidler og medicin. Den beskedne import fra Yemen i 2011 beløb sig til DKK 0,44 mio.

Den udenrigspolitiske situation:

Yemen har forbedret forholdet til Oman og Saudi Arabien og har genetableret fulde diplomatiske forbindelser til Kuwait. Forholdet til Kuwait var anspændt fordi Yemen ikke valgte side med den internationale koalition imod Saddam Hussein under invasionen af Kuwait. I juni 2000 indgik Yemen en aftale med Saudi Arabien om grænsedragningen (ca. 1.500 km) mellem de to lande. Aftalen har fremmet handelsforbindelserne og medført bedre vilkår for yemenitiske arbejdere og studerende i Saudi Arabien. Under GCC-topmødet i Muscat i december 2001 blev det vedtaget, at Yemen gradvist skulle optages i GCC. Landet er p.t. medlem af en række GCC institutioner, herunder *Council of Health Ministers*, *Council of Labor and Social Affairs Ministers*, *The Education and Training Bureau of the GCC States* og *Gulf Cup Football Tournament*. Selvom Yemens udenrigsminister i 2006 lovede, at landet om ti år ville leve op til de økonomiske krav, der stilles ifm. optagelse i GCC, ser udsigterne til Yemens fulde medlemskab fortsat lange ud. På Den Arabiske Halvø skiller Yemen sig ud fra de øvrige olierige golf-lande pga. sin dårlige socioøkonomiske situation.

Medens Yemens forhold til EU primært har været baseret på bistandssamarbejde, har forholdet til USA især været baseret på den fælles kamp mod terrorisme og AQAP.

Danmark har givet menneskerettigheds- og demokratibistand til Yemen igennem flere år, herunder bl.a. til Yemen's parlament og forskellige NGO'er i landet. Fra 2004 blev det danske engagement i Yemen betydeligt forøget, idet man inden for Det Arabiske Initiativ indledte et partnerskabsprogram med Yemen. Programmet har til formål at fremme dialog og kontakt mellem Danmark og Yemen samt fremme konkrete projekter inden for demokrati, decentralisering og menneskerettigheder, herunder ytringsfrihed og kvinders rettigheder. I 2012 er det forventningen, at det samlede støtte til projekter under Det Arabiske Initiativ i Yemen vil nå op på DKK 15 mio. Derudover har Danmark ydet et bidrag på USD 800 mio. til UNDP til gennemførelsen af præsidentvalget i februar 2012.

Den relevante danske repræsentation:

Ambassaden i Riyadh, Saudi Arabien

E-postadresse: ruhamb@um.dk

Hjemmeside: www.saudiarabien.um.dk

Andre nyttige links:

Danmarks Eksportråd: www.eksportraadet.dk

Redigeret maj 2012